

Doe mee met het jaar van de **huismus** (2024)

De nestbouwfase is heel geschikt om de locatie van een mussennest vast te stellen (10-4-2010).

Vrouwetje huismus met gevangen juffer: jonge huismussen hebben veel insecten nodig om succesvol uit te kunnen vliegen (22-5-2010).

door **Jouke Altenburg**

Sovon en Vogelbescherming kiezen elk jaar een vogelsoort die wat extra aandacht kan gebruiken. De huismus is een van de bekendste en talrijkste vogels van ons land. Omdat het een groepsgebonden levende soort is, kan het lokaal lijken alsof er nog steeds veel huismussen zijn. Toch zijn hun aantallen sinds de jaren zeventig gehalveerd. In dit artikel vindt u achtergrondinformatie, tips voor een huismusvriendelijke tuin en een eerste beschrijving van de extra kennis die nodig is.

Huismussen hebben hun leven helemaal aangepast aan een door de mens gedomineerde omgeving. Ze zijn voor hun broedplek hoofdzakelijk gebonden aan bebouwing, al kunnen ze in de grote nesten van ooievaars of zeearenden broeden. Ook de bodemsoort speelt bij hun verspreiding een rol. In hoog Nederland (zand en löss) komen meer huismussen voor dan in laag Nederland (klei en veen). Het talrijkst komen huismussen voor in ruim opgezette woonwijken die in een betrekkelijk groene omgeving staan met veel kruiden en insecten. Ze nemen ook graag een zandbad. Een stukje braakliggend terrein, zandpad of paardenbak is daarvoor ideaal. Aan al die eisen van een lokale huismuspopulatie moet op korte afstand worden voldaan. Hun actieradius is doorgaans minder dan 500 meter.

De afname toegelicht

De afname van het aantal huismussen in Nederland wordt over het algemeen geweten aan het verlies van broedlocaties én een verminderd voedselaanbod. Dat komt onder meer door de dichte opzet van nieuwbouwwijken (minder tuinen en openbaar groen, dus minder dekking en voedsel) en moderne bouwwijzen c.q. dakrenovaties (broedlocaties gaan verloren). Maar ook in het landelijke gebied namen de aantallen af. Daar speelden onder meer een verminderd voedselaanbod door veranderingen in het landschap en teeltwijzen een rol. Al kunnen volwassen huismussen lokaal wel

profiteren van veevoer, dat 'voor het hek' in veestallen ligt. Jonge huismussen vestigen zich gemiddeld binnen een kilometer van de ouderkolonie, dus versnippering van populaties kan een probleem vormen voor hervestiging. De achteruitgang van de huismus vond niet overal in dezelfde mate plaats. De afname was het sterkst in de gebieden met de hoogste dichtheden. De landelijke achteruitgang werd enigszins gedempt door de grootschalige (b.v. Almere) maar ook kleinschaliger nieuwbouw van de afgelopen decennia.

Hoe kan de huismus stand verder herstellen?

De laatste jaren lijkt de achteruitgang van de huismus gelukkig gestopt. Natuur-inclusief bouwen wordt meer en meer gemeengoed. Het aanbrengen van (vervangende) nestgelegenheid bij renovatie en nieuwbouw lijkt vruchten af te werpen. Maar nestgelegenheid alleen is niet genoeg voor de huismus.

De hoeveelheid goed ontwikkelde struiken en heggen (dekking, ontmoetingsplaats, voedselbron) neemt in veel steden en dorpen nog steeds af. Huismusjongen hebben veel insecten nodig om op te groeien. Aanplant en gefaseerd beheer van (inheemse) bomen en struiken evenals het achterwege laten van gif scheppen daarvoor goede voorwaarden. Wil het herstel van de huismus doorzetten, dan moet er qua inrichting en beheer van openbaar groen én tuinen nog wel een tandje bij worden gezet.

Huismussen komen vooral in bebouwde omgevingen voor (8-4-2011).

Is uw tuin al huismusvriendelijk?

- o In heel wat tuinen kan de oppervlakte aan tegels en stenen worden verminderd en omgezet in groen.
- o Het laten begroeien van een schutting met klimplanten of - nog beter - het vervangen van de schutting door een brede heg van b.v. liguster of haagbeuk wordt door huismussen gewaardeerd.
- o Geef inheemse insectentekkende planten een plek in uw tuin (voor tips zie vlinderstichting.nl).
- o Gebruik geen gif.
- o Zorg in de buurt van een heg of struik voor een (zand)badje.

Tip: download de factsheet 'huismus' van de website van Vogelbescherming.

Het leefgebied van een groep huismussen is groter dan één tuin, dus vraag uw buurtgenoten om ook mee te doen.

Welke extra kennis is nodig?

Omdat de huismus vooral algemeen te vinden was in bebouwd gebied, kwam zijn negatieve trend aanvankelijk niet goed uit de verf bij de landelijke vogeltellingen. Die werden namelijk vooral in natuurgebieden en het buitengebied uitgevoerd. Verder mochten huismussen tot 1991 niet gericht worden geringd. Dat veranderde in 2007 met de start van het Meetnet Urbane Soorten voor vogeltellers (MUS) en het parallel gestarte ringonderzoek in tuinen (Ring-MUS). Maar nog altijd worden jaarlijks slechts enkele tientallen broedgevallen van de huismus systematisch vastgelegd. Dat is te weinig om het broedsucces van de Nederlandse huismuspopulatie goed te volgen.

Tip: kijk voor actuele mogelijkheden om bij te dragen aan meer kennis over de huismus op www.sovon.nl

Deze stadsrand voldoet aan alle voorwaarden die een flinke huismuspopulatie stelt (12-7-2020).

Er is nog steeds een wereld te winnen op het gebied van kennis over het effect van (herstel)maatregelen, broedsucces en overleving van de huismus.

Vragen?

Stel uw vraag over vogeltellingen aan de Sovon-helppesdesk:
E: helpdesk@sovon.nl

T: 024-7410410

Stel uw vraag over vogelvriendelijke tuinen aan de helppesdesk van Vogelbescherming:

W: www.vogelbescherming.nl/contact

T: 030-6937700

Het Jaar van de Huismus is een initiatief van Sovon Vogelonderzoek en Vogelbescherming Nederland, in samenwerking met het Vogeltrekstation en huismusonderzoeker René Oosterhuis. Jip Louwe Kooijmans wordt bedankt voor zijn tekstsuggesties. 🐦